

FINASin vuosi 2023

Toimintakertomus ja
tilinpäätös

Johdanto

Vuosi 2023 oli FINASille muutosten vuosi. FINASin johtajan Risto Suomisen jäädessä eläkkeelle maaliskuussa 2023, minä, Katriina Luoma, otin vastuun FINASin johtamisesta. Tämä merkitsi alkua uudelle kaudelle. Syksyllä 2023 toteutimme organisaatiomuutoksen, perustaen kaksi uutta ryhmää: Testaus- ja kalibroitiryhmän sekä Sertifiointi- ja tarkastusryhmän. Ryhmäpäälliköiden rekrytoinnit saatiin toteutettua suunnitellusti syksyn aikana ja vuoteen 2024 lähdettiin uudella organisaatiolla.

Vuoden 2023 aikana FINAS keskittyi sisäisen toimintansa kehittämiseen monilla eri tavoilla. Ensinnäkin panostimme verkkosivujemme saavutettavuuden ja visuaalisen ilmeen parantamiseen. Uudistimme myös graafista ilmettämme, mikä näkyy modernimpana ja yhtenäisempänä ulkoasuna. Toiseksi päivitimme FINASin laatu järjestelmän sisäisiä ja ulkoisia asiakirjoja. Kolmanneksi suurimpana kehityshankkeena vuonna 2023 jatkoimme FINASin uuden toimintajärjestelmän, UNTO:n, kehittämistä. Keräsimme arvokasta palautetta asiakkailtamme ja sidosryhmiltämme uuden järjestelmän parantamiseksi, ja pyrimme huomioimaan nämä toiveet ja ehdotukset toimintajärjestelmän kehityksessä.

Tulevaisuudessa näen, että akkreditointia tullaan hyödyntämään entistä laajemmin eri aloilla. Erityisesti digitaalisen maailman kasvaessa kyberturvallisuus nousee keskeiseksi teemaksi, ja akkreditointia tullaan hyödyntämään myös tällä alueella. Lisäksi nähtävissä on, että akkreditointia tullaan hyödyntämään mm. ympäristövääntämien todentamisessa. Kokonaisuutena akkreditoinnin merkitys tulee kasvamaan entisestään, kun organisaatiot pyrkivät varmistamaan toimintansa laatua, turvallisuutta ja kestävyyttä. Uskon, että FINAS on valmis vastaamaan näihin haasteisiin ja jatkamaan akkreditoinnin kehittämistä ja hyödyntämistä eri toimialoilla.

Kaikkien näiden muutosten keskellä on ollut ilo huomata, kuinka FINASin henkilöstö on osoittanut poikkeuksellista joustavuutta ja sitoutumista. Haluankin kaikkien finaslaisten tietävän, että arvostan jokaista teistä ja olen erittäin ylpeä siitä, mitä olemme saavuttaneet yhdessä. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin kohti uusia haasteita ja mahdollisuuksia.

Katriina Luoma

FINASin Johtaja

26.3.2024

Vaikuttavuus

Akkreditoinnin vaikuttavuus ja hyödynnettävyys vaatimustenmukaisuuden arviointitoiminnan alueella sekä säädelyllä että vapaaehtoisella sektorilla lisääntyi edelleen aiempiin vuosiin verrattuna. Akkreditoinnin tunnettavuuden ja hyödyntämisen lisäämiseksi FINASin viestintää ja tiedottamista on toteutettu FINASin viestintälinjausten mukaisesti. FINAS on esimerkiksi järjestänyt seminaareja ja tiedottanut FINASin www-sivuilla ja sosiaalisessa mediassa (LinkedIn ja X) akkreditointiorganisaatioiden kansainvälisten yhteistyöorganisaatioiden (European co-operation for Accreditation, International Laboratory Accreditation Co-operation ja International Accreditation Forum) tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi akkreditoinnin vaikuttavuudesta ja hyödynnettävyydestä on viestitty useissa sidosryhmäpalaverissa vuoden aikana.

FINAS-päivä

FINAS-päivää vietettiin 8.6.2023 ja tilaisuus järjestettiin hybridinä. Tämän vuoden teemana oli Akkreditointi tulevaisuuden tukipilarina, ja päivän aikana kuulumme mielenkiintoisia luentoja mm. EU komission rintasyövän laatuohjelmasta, akkreditoinnin hyödyistä asiakkaan näkökulmasta ja poikkeamien korjauksista ja syyanalyysistä. Paneelikeskustelun aiheena oli Tiedon ja tekoälyn hyödyntäminen tulevaisuuden akkreditoinnissa.

FINAS-päivään osallistuneille lähetettiin kysely päivän sisällöstä ja toteutuksesta. Vastausten perusteella FINAS-päivään oltiin hyvin tyytyväisiä. Asteikolla 1-5 (1 = huono ja 5 = erittäin hyvä) tilaisuuden kokonaisarvosana oli 4,4. Sanallisessa palautteessa positiivista palautetta tuli paneelikeskustelusta ja mielenkiintoisista keskusteluista. Toiveena oli myös tuotu esille vielä sektorispesifisempiä aiheita, mikä otetaan huomioon vuoden 2025 FINAS-päivän suunnittelussa.

Viranomaisseminaari ja -yhteistyö

FINAS järjestää kahden vuoden välein viranomaisseminaarin nykyisille ja tuleville viranomaisyhteistyökumppaneilleen. Seminaari on todettu hyödylliseksi tapahtumaksi lisätä akkreditoinnin tunnettua ja hyödynnettävyyttä. Vuoden 2023 marraskuussa pidetty seminaari järjestettiin paikan päällä Pasilassa.

Seminaarissa kuulumme tulosohjaavan ministeriömme TEM:n puheenvuoron lisäksi myös muita yhteistyökumppaneitamme. Tukesin tarkastuslaitostiimi kertoi yhteistyöstä viranomaisen sisällä ja Traficomista ja Valvirasta kuulumme kokemuksia akkreditoinnin hyödyntämisestä viranomaistoiminnasta. Lisäksi saimme kuulla kokemuksia yhteistyöstä FINASin viranomaisten kanssa asiakkaan näkökulmasta.

FINASin edustajat kertoivat akkreditointiprosessista lakisäätöiden arviointien osalta. Keskeistä on, että FINASilla on olemassa yhtenevä akkreditointiprosessi pätevyyden arviointiin, jota hyödynnetään sekä vapaaehtoisella, että lakisäätöisellä sektorilla. Kansallisena akkreditointiorganisaationa FINASilla on valmius pätevyyden arviointiin hyvin monen tyyppisen toiminnan osalta. Lähtökohtaisesti viranomaistoiminnassa tulisi aina hyödyntää akkreditointia, kun on osoitettava toimijoiden pätevyys (EU asetus 765/2008).

Tuloksellisuus ja tuotokset

FINASin akkreditoimien toimijoiden lukumäärä on pysynyt melko pitkään samalla tasolla. Akkreditoitujen palvelujen; esimerkiksi testausten, tarkastusten ja sertifiointien; volyyymi edelleen kasvaa. Vaikka uusia akkreditoituja toimijoita tulee vuosittain lisää, niin samanaikaisesti tapahtuu akkreditoitujen organisaatioiden yhdistymisiä yritys-kauppojen takia. Kohteiden yhdistyessä toimijoiden koko ja toimiala kasvavat, jolloin arviointien suunnittelu on entistä tärkeämmässä roolissa. Yhdistymisten lisäksi on tapahtunut myös muutamia akkreditoinneista luopumisia.

Vuonna 2023 FINASissa tehtiin kaikkiaan 219 päätöstä. Akkreditointipäätöksiin sisältyvät akkreditointia hakeneiden uusien toimijoiden akkreditointipäätökset (7 päätöstä) ja akkreditoitujen toimijoiden neljän vuoden välein tehtävät uudelleenakkreditointipäätökset (49 päätöstä). Akkreditointipäätösten muutospäätöksiin (154 päätöstä) sisältyvät muun muassa akkreditoitujen toimijoiden pätevyysalueen muutokset (esimerkiksi menetelmäpäivitykset, laajennukset ja supistukset).

Vuoden 2023 aikana FINASissa tehtiin

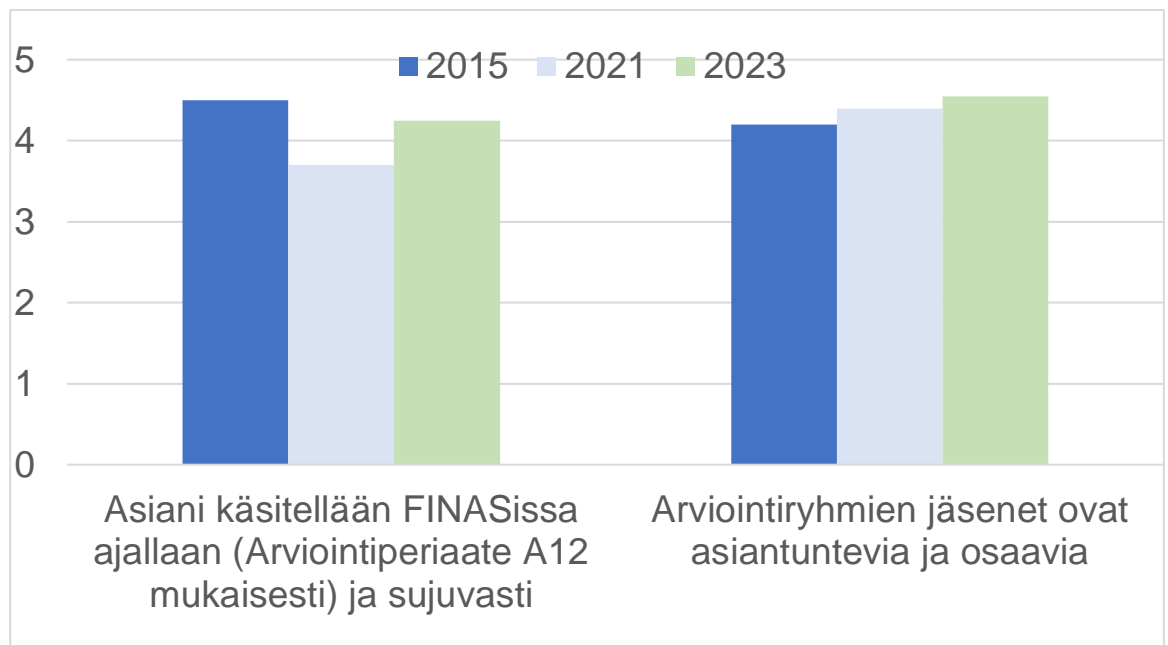
- 7 ensiakkreditointipäätöstä
- 49 uudelleen akkreditointipäätöstä
- 154 muutospäätöstä

FINASin vuosituloutus vuonna 2023 oli hiukan edellisvuotta 2022 pienempi. Vuosituloutusta on kuitenkin pidettävä hyvänä. Kustannusvastaavuus 94 % toteutui hyvin asetettuun tavoitteeseen (100 %) nähden. Kustannusvastaavuuden alenemiseen vaikutti myös FINASin merkittävä panostus oman toimintajärjestelmän kehittämiseen.

Asiakastyytyväisyys

FINAS kartoittaa asiakastyytyväisyyttä jatkuvaperusteisesti toimeksiantokohtaisesti toteutettavilla asiakaskyselyillä. Kyselyssä on numeeristen vastausten, asteikolla 1-5, lisäksi mahdollisuus antaa kirjallista palautetta. Saatua palautetta analysoidaan FINASissa systemaattisesti ja palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämässä. Numeeristen vastausten keskiarvo vuonna 2023 oli 4,3. Tulos on erittäin hyvä.

Vuonna 2023 toteutettiin suurempi asiakastyytyväisyyskysely asiakkaille. Sen perusteella 82 % kyselyyn vastanneista FINASin asiakkaista koki akkreditoinnin olevan hyödyllinen oman toiminnan ylläpitämisen ja kehittämisen kannalta. Asiakkaat myös kokivat, että heidän asiansa käsitellään ajallaan: keskiarvo 4,2 asteikolla 1-5. Asiakkaat olivat myös kokeneet, että arviointiryhmien jäsenet ovat asiantuntevia ja osaavia (4,6).

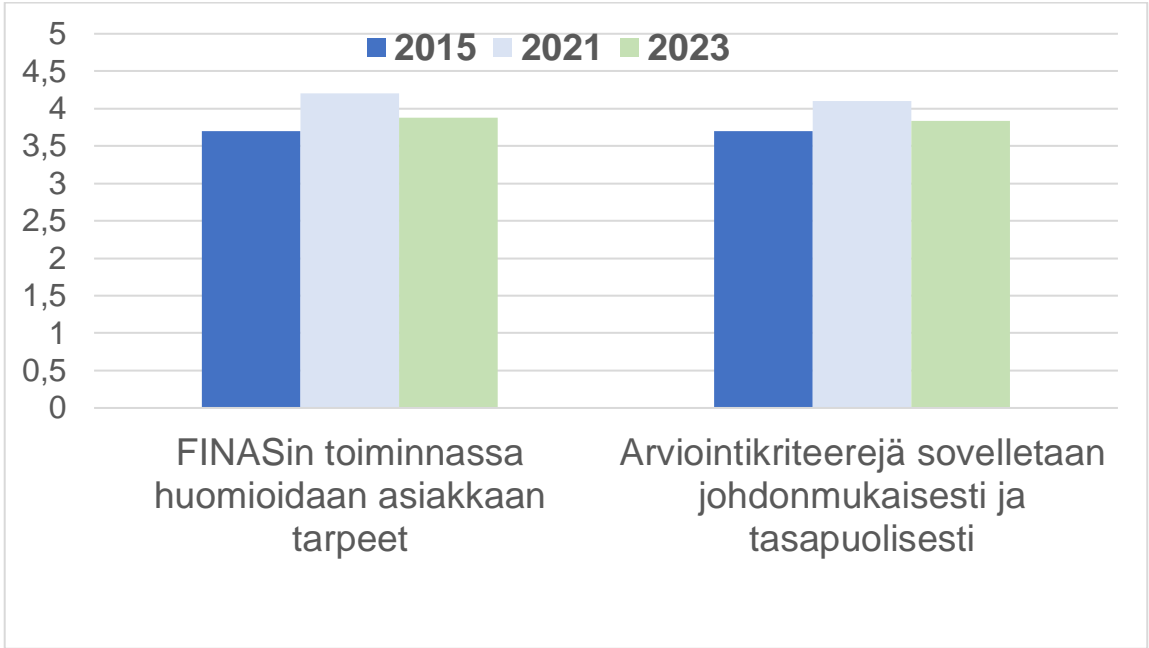

FINAS pyytää tällä hetkellä asiakkaitaan toimittamaan aineistoa etukäteen FINASin ylläpitämään järjestelmään. Aineiston toimittamistapaa ja etukäteen pyydettävän aineiston määrää ollaan kehittämässä ja siihen liittyen haluttiin näkemystä asiakkailta, minkä aineiston voisi käydä hyvin läpi arvioinnin aikana.

Enemmistön mielestä riskienhallintataulukko sekä koulutuksen ja pätevyyden seurannan dokumentit ovat sellaista aineistoa, jotka olisi parempi jatkossa tarkastella arvioinnilla. FINAS tulee kehittämään aineistopyyntöään huomioiden asiakkailta tulleen palautteen.

Asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella todetut kehityskohteet on esitetty alla olevassa kuvaajassa.

FINAS analysoi vielä näiden vastausten syitä tarkemmin ja nämä otetaan kehityskohteiksi tuleville vuosille.

Kehittäminen

FINASin toiminnan kehittämistä on edelleen jatkettu. Arviointiperiaatteita on päivitetty viime vuoden aikana ja niitä on julkaistu saavutettavuusvaatimukset huomioiden FINASin internet-sivuilla vuoden 2023 aikana.

FINASin internet-sivujen saavutettavuutta ja visuaalista ilmettä kehitettiin vuonna 2023. Samassa yhteydessä uudistettiin FINASin graafista ilmettä.

FINASin EA MLA-sopimus laajeni viime vuonna. FINAS siirtyi kansainvälisen akkreditointiyhteisön linjausten mukaisesti todentamistoiminnan akkreditoinnissa uuteen vaatimusstandardiin SFS-EN ISO /IEC 17029:2019 kesäkuussa 2023. FINAS kuuluu European cooperation for Accreditation (EA) monenkeskiseen tunnustamissopimukseen (EA MLA). FINASin EA MLA-sopimukseen on 8.11.2023 lähtien lisätty akkreditoinnin vaatimusstandardi EN ISO/IEC 17029. FINAS akkreditointitunnuksen lisäksi toimija voi viitata tulosten yhteydessä myös kansainvälisiin sopimukseen ja tällä tavalla osoittaa tulosten vertailtavuuden ja hyväksyttävyyden kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Vuonna 2023 FINAS on panostanut merkittävästi toiminnanohjausjärjestelmän uudistamiseen ja sähköiseen asiointiin. Jo vuonna 2022 alkanut järjestelmän suunnittelu siirtyi käytännön toteutukseen vuoden 2023 aikana. Projektin tavoitteena on asiakaslähtöinen ja tietoturvallinen prosessien- ja asianhallinta. Hankkeesta hyötyvät akkreditoinnin asiakkaat, FINASin henkilöstö sekä FINASin käyttämät ulkoiset arvioijat. Tavoitteena on, että asiakkaat voisivat asioida akkreditointiasioissa sähköisesti: ylläpitää omia tietojaan suoraan järjestelmässä, seurata omien asiointiensä edistymistä ja tehdä hakemukset sähköisesti suoraan järjestelmässä. Tavoitteena on saada uusi toiminnan ohjausjärjestelmä (UNTO) käyttöön vuoden 2025 aikana.

Henkilöstö

FINASin organisaatiossa tapahtui merkittäviä muutoksia vuonna 2023. FINASin johtaja Risto Suominen jäi eläkkeelle maaliskuussa 2023 ja uutena johtajana aloitti Katriina Luoma. FINASissa toteutettiin organisaatiomuutos, jossa FINAS-akkreditointipalveluun perustettiin kaksi ryhmää:

- Testaus- ja kalibroitiryhmä
- Sertifiointi- ja tarkastusryhmä

FINASin henkilökunnassa tapahtui muutoksia vuoden 2023 aikana ja pääarvioijia siirtyi uusiin haasteisiin FINASin ulkopuolelle. Organisaatiomuutosten ja henkilövaihdojen vuoksi FINASissa toteutettiin useampia rekrytointeja ja uusia henkilöitä on perehdytetty. Uusien henkilöiden perehdyttämiset ovat edenneet suunnitelmien mukaisesti.

Henkilöstön pätevyyttä on ylläpidetty sekä sisäisellä että ulkoisella koulutuksella. Pääarvioijien moniosaamisen lisäämiseen on panostettu. Sekä sisäisten että ulkoisten arvioijien pätevyyden seurantojen toteuttaminen on ollut yhtenä kehityskohteenä ja vuonna 2023 pätevyyden seurannat saatiin toteutettua suunnitelmien mukaisesti. Pätevyyden seuranta ei ole ainoastaan henkilön käytännön toiminnan seuraamista, vaan siihen sisältyy esimerkiksi arviointiselosteiden läpikäyntiä.

FINASista osallistuttiin EA:n jäsenorganisaatioiden vertaisarviointeihin sekä arviointiryhmien vetäjinä että tiimin jäseninä.

Vuonna 2023

- FINASin pääarvioijat tekivät arviointia **382** henkilötyöpäivää
- Ulkoiset pääarvioijat tekivät vastaavasti **182** henkilötyöpäivää
- Tekniset arvioijat ja asiantuntijat olivat arviointitehtävissä **680** henkilötyöpäivän ajan

Arviointityöhön liittyy arviointipäivien lisäksi valmistautumista, arvioinnin raportointia sekä arviointien järjestelyä ja suunnittelua.

Tulevaisuus

Tätä toimintakertomusta laadittaessa on vuosi 2024 aluillaan ja myös vuosi 2024 on alkanut työntäyteisissä merkeissä. UNTO-toimintajärjestelmän kehitystyö vaatii henkilöresursseja ja tämän lisäksi FINASissa valmistaudutaan kuumeisesti tulevaan toukokuun EA vertaisarviointiin. Mutta mikä on vertaisarviointi?

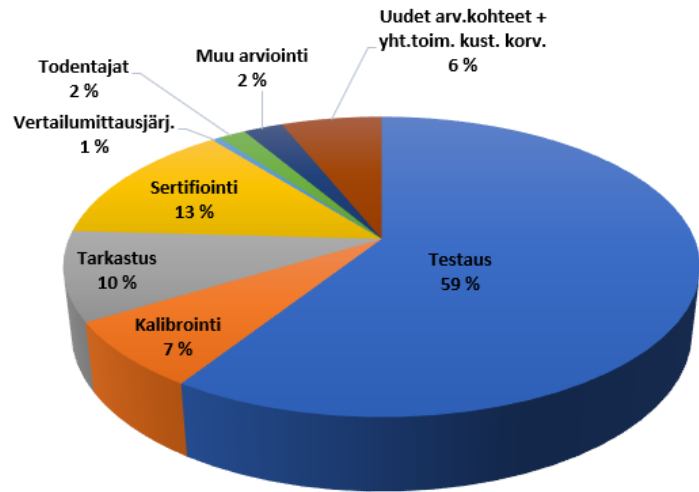
Eri maissa toimivien akkreditointiorganisaatioiden pätevyys, yhtenevät toimintatavat sekä tulosten vertailtavuus on varmistettu sekä Euroopan että maailmanlaajuisesti tunnustamissopimuksilla. Sopimusten perustana on akkreditointiorganisaatioiden noudattama standardi ISO/IEC 17011, kansainväliset sovitut periaatteet sekä Euroopassa asetus N:o 765/2008. Asetuksen mukaisesti eurooppalaisten akkreditointiorganisaatioiden yhteistyöjärjestö (EA) hallinnoi kansallisten akkreditointiorganisaatioiden kesken toteutettavaa vertaisarviointijärjestelmää.

Vertaisarviointeja toteutetaan neljän vuoden välein. Toukokuussa 2024 on taas FINASin vuoro olla vertaisarvioinnin kohteena. Arviointiryhmä arvioi viikon ajan FINASin toimintaa ja arviointiryhmä koostuu 13 henkilöstä. Arviointia toteutetaan useana päivänä toimistolla, mutta vertaisarviointiin kuuluu oleellisena osana myös FINASin tekemien arviointien seuranta käytännössä asiakkaiden luona. EA:n vertaisarviointiryhmä on esittänyt ehdotuksensa seurattavista arviointialueista ja tämän pohjalta olemme valinneet sopivat arviointikohteet. Olemme lähestyneet valittuja arviointikohteita ja sopineet arviointeja tälle arviointiviikolle. Esitän tässä suuret kiitokset asiakkaillemme, jotka ovat venyneet ja mahdollistaneet arvioinnin toteuttamisen mahdollisesti heidän toiminnan kannalta haastavaan ajankohtaan.

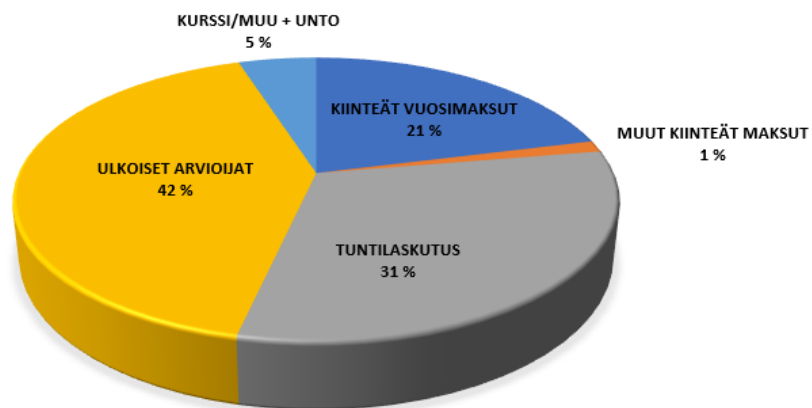
Vertaisarvioinnin jälkeen on taas aika siirtää katse tulevaisuuteen ja kuten alussa jo todettiin, akkreditointia tullaan hyödyntämään tulevaisuudessa entistä laajemmin eri toiminta-alueilla. Tämä tulee vaatimaan myös meiltä kouluttautumista ja perehtymistä. Mutta olen varma, että FINAS on valmis vastaamaan näihin haasteisiin ja jatkamaan akkreditoinnin kehittämistä ja hyödyntämistä eri toimialoilla.

FINASIn tilinpäätös

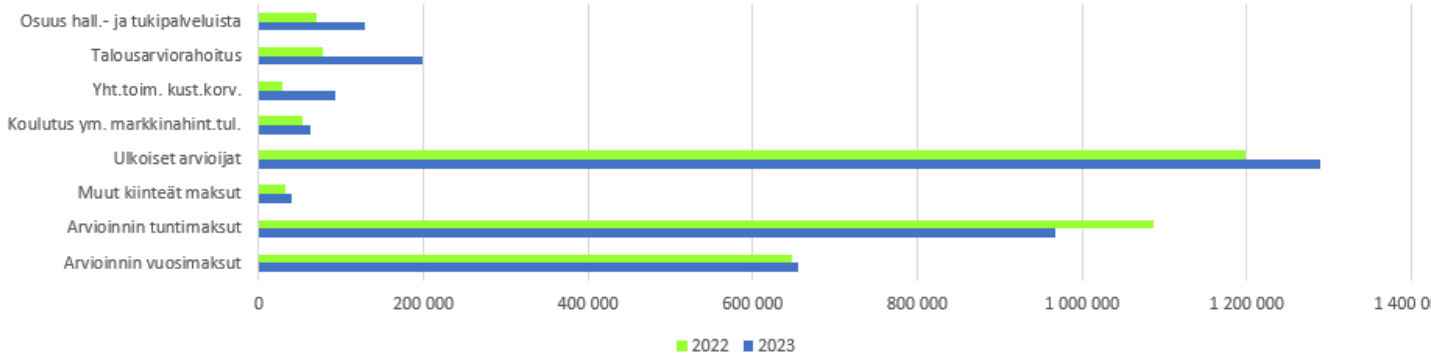
FINAS, TOIMINNAN TULOT TOIMIALOITTAIN 2023 (%)

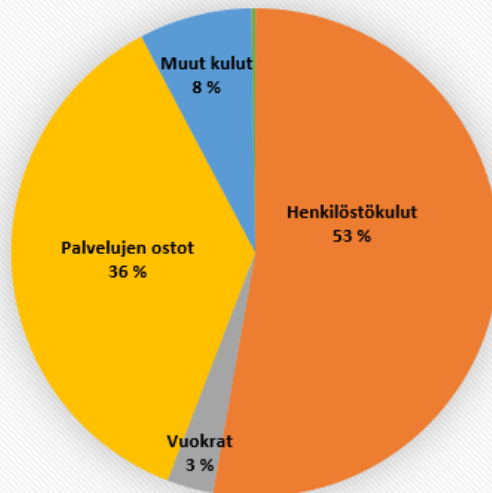
FINAS, KOKONAISLASKUTUS 2023 (%)

FINAS, RAHOITUSRAKENNE 2023 (€)

FINAS, KULUT MENOLAJEITTAIN 2023 (%)

FINAS julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma 2023

JULKISOIKEUDELLISET SUORITTEET	2023 tot	2023 tav	2022 tot	2021 tot
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntitulot	2 952		2 966	3 161
Tuotot yhteensä	2 952		2 966	3 161
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,3		0	0
Henkilöstökustannukset	948,4		980	952
Vuokrat	0,5		0	-
Palvelujen ostot	1116		1 194	1 168
Muut erilliskustannukset	175,7		107	12
Erilliskustannukset yhteensä	2 241		2 281	2 132
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	908		801	793
Poistot	5		10	14
Korot	0		-	0
Muut yhteiskustannukset	0		-	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	913		811	807
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 154		3 092	2 938
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	- 202		- 126	223
TUOTOT/KUSTANNUS-SUHDE	94		96	108
Kustannusvastaavuus, %	94	100	96	108

FINAS tuloslaskelma vuosilta 2023-2022

	01.01.2023 - 31.12.2023		01.01.2022 - 31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	3 015 120,12		3 018 742,56	
Muut toiminnan tuotot	91 618,90		27 811,06	
		3 106 739,02		3 046 553,62
TOIMINNAN KULUT				
Ostot tilikauden aikana	845,53		283,36	
Henkilöstökulut	1 716 000,65		1 697 606,98	
Vuokrat	100 176,31		98 087,72	
Palvelujen ostot	1 184 384,09		1 237 977,81	
Muut kulut	243 235,39		139 104,03	
Valmistus omaan käyttöön (-)	0,00		0,00	
Poistot	8 330,83		17 707,03	
Sisäiset kulut		3 252 972,80		3 190 766,93
JÄÄMÄ I		-146 233,78		-144 213,31